

РОЗДІЛ V. МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

УДК 78:378 [371.734]

Л. А. Бірюкова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті розглядається взаємозв'язок понять «вокальне мистецтво», «духовність», «духовна культура», «духовний розвиток особистості», виокремлюються найбільш значущі функції вокального мистецтва, вплив вокального мистецтва на розвиток духовної культури вчителя музики. Пропонуються наукові дослідження у вирішенні даної проблеми.

Ключові слова: вокальне мистецтво, духовність, духовна культура, духовний розвиток особистості, герменевтика, учитель музики.

Постановка проблеми. У національній доктрині розвитку освіти України ХХІ століття підготовку педагогічних працівників проголошено центральним завданням модернізації освіти, провідним принципом державної освітньої політики. За останні десятиріччя музична педагогіка вищої освіти досягла значних успіхів у теоретичному осмисленні процесу професійного становлення особистості вчителя, накопичила значний досвід його фахової підготовки. У межах професійної підготовки майбутнього фахівця важливим аспектом гуманізації освіти є процес розвитку духовності та духовної культури майбутнього вчителя музики засобами вокального мистецтва.

Співацька діяльність займає особливе місце за своїм значенням є живим і творчим процесом відтворення музично-художніх образів. Музикознавці розглядають вокальне мистецтво як синтетичне явище, складовою якого є нерозривна єдність музики, співу, слова, акторської майстерності, емоційного впливу, голосу, тембру, манери виконання, вокальної техніки, слова, інтонації, смислового та емоційного підтексту здатного глибоко впливати на духовний розвиток людини. Основні положення теорії розвитку співацького голосу у вокальній педагогіці висвітлювали Н. Гребенюк, Л. Дмитрієв, В. Ємельянов, В. Морозов,

О. Стахевич; історичні аспекти розвитку вокального мистецтва та вокального виконавства – В. Багадуров, М. Львов, І. Назаренко, А. Шавердян; розвиток української вокальної педагогіки – В. Антонюк, Б. Гнидь, В. Іванов, Л. Прохорова; психологічні засади вироблення вмій і навичок – Л. Виготський, О. Леонтьєв, Р. Немов, С. Рубінштейн, С. Науменко; психологічні аспекти вокального процесу – В. Єрмолаєв, Б. Теплов, Л. Чистович, А. Зданович; фізіологічні основи постановки голосу – М. Грачова, І. Павлов, І. Сеченов, О. Яковлєв, Л. Работнов, К. Злобін, Ю. Фролов; дослідження в галузі фоніатрії здійснювали Ф. Заседатєлєв, А. Єгоров, І. Левідов, Л. Работнов, М. Фомічов; дослідження акустичних особливостей процесу голосоутворення – А. Мюзехольд, С. Ржевкін, Л. Дмитрієв, Н. Жинкін, А. Рудаков, Р. Юссон; орфоепічних норм звуковидобування – О. Знаменська, О. Микиша, Б. Базиликот; гігієни співацького голосу – А. Єгоров, К. Злобін, І. Левідов, Д. Люш та ін.

Однак аналіз змісту та організації вокальної підготовки майбутнього фахівця в системі музично-педагогічної освіти дає можливість констатувати факт існування суперечностей, що спостерігаються в навчальному процесі: а) між потребами школи та усталеною системою вокальної підготовки майбутнього вчителя музики; б) між розвитком загальномузичних і суто вокальних здібностей студентів; в) між професійністю та потребами розвитку духовності та духовної культури розвитку особистості. Саме духовність виступає своєрідною формою самовизначення вчителя, наповнює його практичну діяльність високим духовним змістом, розкриває широкий спектр творчих здібностей, особистісних якостей, спрямовує до самореалізації.

Аналіз актуальних досліджень. Предметно-структурний аналіз досліджуваної проблеми вмотивовує конкретизацію сутності та змісту вокального мистецтва в широкому спектрі духовного розвитку особистості. Вокальне мистецтво стимулює духовний розвиток особистості, зміцнює її морально-етичні якості, гармонізує соціальні відносини, розширює й одухотворює Всесвіт. Воно має надзвичайно важливе значення в розкритті творчого потенціалу й ідеалів людини, бере участь у формуванні її цілісного світогляду: від найнижчого – світовідчуття до найвищого рівня – світорозуміння, допомагає подолати діалектику духовно-морального розвитку людства та розвиненість науково-технічного прогресу, подолати споживчо-матеріалізоване ставлення до життя, надію досягти ідеалу гармонійної людини, спонукає до істинної, некон'юнктурної творчості. Складність сьогодення в духовному розвитку особистості виявляється в полярному розмежуванні сфер академічної та масової музики, гострих

суперечностях між художньо-естетичними завданнями мистецтва та функціонально-прикладними потребами шоу-бізнесу, між окремими субкультурами, різними мистецькими тенденціями, напрямками, стилями, течіями, що створює труднощі у сприйнятті та розшифруванні музичної мови [5, 110; 6, 90; 8, 76].

У контексті досліджуваної проблеми набувають значення наукові дослідження духовного розвитку та вихованням особистості (І. Бех, В. Роменець, В. Киричук, О. Олексюк), питання підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів, як основних носіїв духовних цінностей і ключових професійних компетентностей в умовах вищої (післядипломної) освіти (Л. Губернський, В. Андрущенко, В. Олійник, Л. Даниленко, В. Семиченко, О. Бондарчук), дослідження теорії духовної культури (С. Аверинцев, М. Бахтін, Г. Батищев, Л. Буєва), проблематика смислу професійної життєдіяльності (Л. Витгенштейн, А. Лосев, М. Каган), розвиток самосвідомості особистості (К. Абульханова, С. Годник, Л. Захарова), акмеологія виховання й навчання (І. Багаєва, Л. Козир), професійна етика педагога (Н. Гузій, Г. Падалка, О. Єременко).

Мета статті – висвітлення проблеми розвитку духовної культури вчителя музики засобами вокального мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Універсальним засобом, що має невичерпні можливості в освітньому процесі становлення майбутнього вчителя музики є вокальне мистецтво – виконання музики за допомогою співацького голосу. На відміну від інструментальної музики спів може бути сольним, ансамблевим (дует, тріо, квартет, квінтет). За психофізіологічною та віконавською природою спів поділяється на народний, академічний та естрадний, що поєднує всі види художньої творчості, є вищим рівнем професійної майстерності. Дати однозначне визначення поняттю «вокальне мистецтво» – важко. За своєю природою воно синтетичне та складається з нерозривної єдності декількох специфічних елементів: музики, співу, слова (оперний жанр, оперета, акторська майстерність). Спів є могутнім засобом емоційного впливу на слухачів; не менш впливає на слухача і спів, голос співака, його тембр, манера виконання, вокально-технічна майстерність. Слово у співі, його інтонація, смисловий та емоційний підтекст також мають великий вплив на слухача. В оперному жанрі (оперета, мюзикл) драматична гра, пластика, костюм, грим, міміка, жест – усе, що складає арсенал майстерності актора, також вражає великою силою впливу на глядача. Вокальне мистецтво можна розуміти в широкому або в більш вузькому сенсі. У широкому сенсі це формування духовних потреб людини,

її моральних уявлень, інтелекту, розвиток ідейно-емоційного сприйняття та естетичної оцінки життєвих явищ. У більш вузькому сенсі вокальне мистецтво виступає як розвиток здатності до сприйняття музики в різних формах музичної діяльності, розвиває музичні здібності людини, емоційну чуйність до музики. Це дозволяє визначити специфічні особливості вокального мистецтва: а) вокальну мову, що має свої закономірності існування й розвитку; б) інтерпретаторський план вокального твору на основі індивідуально-особистісного відчуття виконавця; в) вокально-художню уяву; г) якісне визначення форми вокального твору в усіх її виявах. У такому розумінні вокальне мистецтво сприятиме формуванню духовної культури людини. Оскільки вокальне мистецтво безпосередньо впливає на розвиток духовної культури особистості, розглянемо поняття «духовна культура» та її особливості.

Духовна культура – це складова культури, що охоплює мистецтво та філософію. Концепцію духовної культури підтримують, передусім діячі мистецтва та значна частина філософів, що наполягають на особливій та особливій ролі мистецтва й філософії та почасти заперечують проти включення науки (не кажучи вже про інженерію) до складу культури. Елементами духовної культури є: звичаї, норми, цінності, знання, інформація, значення. Поняття духовної культури включає всі галузі духовної сфери; показує соціально-політичні процеси, що відбуваються в суспільстві. Стародавні греки сформулювали класичну тріаду духовної культури людства: істина, добро, краса. Відповідно були виділені три найважливіших ціннісних абсолюти людської духовності: теоретизм, етизм, естетизм. До неї відносять продукти духовної діяльності людини, які існують переважно в ідеальному вигляді: поняття, уявлення, вірування, почуття й переживання, доступні свідомості та розумінню всіх людей. Духовна культура створює особливий світ цінностей, формує й задовольняє наші інтелектуальні та емоційні потреби. Духовна культура – це продукт суспільного розвитку, її основне призначення полягає у продукуванні свідомості. Завдяки закріпленню в знаках, символах, організаційних формах, комп'ютерній техніці, духовна культура стає відносно самостійною від свого творця, людини. У ній об'єктивуються й виділяються особливі сфери духовної творчості. Духовне й духовно-практичне освоєння всієї реальності оформлюється у філософії, мистецтві, різноманітних науках. Духовно-практичне освоєння (включаючи регулювання) суспільного життя здійснюється в політиці, праві, моралі. Універсальні духовні функції, як світоглядні, так і нормативно-регулятивні, виконують міф і релігія. У

майбутньому, можливо, відбудуться революційні зміни духовної культури у зв'язку з розвитком екологічної свідомості й освоєнням космосу. Український вчений О. Костенко сформулював так звану натуралістичну концепцію «культури людини»: «Культура людини – це міра узгодженості волі і свідомості людини із законами Матері-Природи». Виходячи з принципу соціального натуралізму (що лежить в основі його «теорії трьох природ»), він вважає, що спеціальним видом культури людини є «соціальна культура людини» як міра узгодженості волі та свідомості людини з природними законами, за якими існує життя людей у суспільстві. Різновидами соціальної культури людини є політична культура людини, економічна культура людини, правова культура людини, моральна культура людини, релігійна культура людини тощо [9, 75].

Дослідження проблеми розвитку духовної культури вчителя засобами вокального мистецтва дозволяє виокремити її найбільш значущі функції, до яких належать:

- *пізнавально-освітня*, що відображає навколишнє середовище, яскраво підкреслює основні ідеї епохи, характер;

- *розвивальна*, що передбачає культурний саморозвиток студентів за допомогою творчого впливу мистецтва;

- *культурно-соціальна*, що спонукає до повсякчасної інкультурації, тобто освоєнню різних культур, самореалізації та самовизначення;

- *психологічна*, що вимагає психологічної стійкості, уміння орієнтуватися в соціокультурному просторі та зберігати певну рівновагу [10, 215].

З цих позицій проблема розвитку духовної культури вчителя музики засобами вокального мистецтва виступає цілеспрямованою педагогічною регуляцією, що містить соціальний, методологічний, пізнавальний, виховний і творчий аспекти та поєднує педагогічну, хормейстерську, музикознавчу, музично-виконавську й дослідницьку роботу, виступає як музично-педагогічна діяльність [1, 18]. Таке поєднання зумовлено низкою обставин. По-перше, світова спрямованість на гуманізацію й гуманітаризацію суспільства та освіти, що поєднує пріоритет загальнолюдських цінностей із цінностями культури. По-друге, конфліктність самої ситуації, коли зниження рівня масової культури починає гальмувати суспільний розвиток і суперечити зростаючим вимогам до самореалізації особистості, без якої неможливо будувати громадянське суспільство. По-третє, активність реформації у сфері культури й освіти, що свідчить про загострення соціокультурних процесів на сучасному етапі еволюції людства. Це вказує на

своєрідність і тісний зв'язок освіти, культури, духовності, суспільства, які виступають ланками єдиної системи. Ідея перенесення акценту із засвоєння культури на самореалізацію (або самоактуалізацію) особистості в культурі суттєво впливає на реформування освіти, зміст виховання, взаємовідносини між суб'єктами педагогічного процесу. Активність самореалізації потребує від особистості усвідомлення власних можливостей, виступає головним завданням виховання, пошуком форм включення в культуру як провідного завдання освіти, потребує готовності до творчості як найактивнішої дійової форми буття людини та співіснування її із соціумом.

Питання: яким же чином вокальне мистецтво має розвивати духовну культуру вчителя? По-перше, посиленням виховної функції вокального мистецтва в навчальному процесі, інтеграцією набутих знань і навичок у майбутню вокально-творчу діяльність; по-друге, усвідомленням комплексної сутності даної проблеми, конкретизацією та пошуком шляхів вирішення даної проблеми, що зорієнтовує майбутнього фахівця в напрямі знань про вокальне мистецтво, розвитку особистісних якостей і творчої індивідуальності.

Пошук шляхів духовного розвитку вчителя музики засобами вокального мистецтва, поліфункціональність його професійної діяльності дозволяє виокремити специфічні особливості вокального мистецтва, до яких можна віднести: а) особливу мову вокально-виконавського мистецтва, що має свої закономірності існування й розвитку; б) особливий спосіб узагальнення – загальний інтерпретаторський план вокального твору, що будується через індивідуально-особистісне відчуття співака; в) використання «вокально-художньої уяви» (при формуванні вокально-технічних і вокально-виконавських навичок); г) якісне визначення форми твору в усіх її виявах.

Розв'язання досліджуваної проблеми указує на основні завдання вокального навчання: а) розвиток загальномузичних і вокальних здібностей студента; б) оволодіння вокально-технічними й вокально-виконавськими навичками; в) розвиток вокального слуху та вокально-слухових навичок; г) оволодіння теоретичними та практичними знаннями методики розвитку співацького голосу; д) усвідомлення біофізичних механізмів співацького процесу.

Одним зі шляхів розвитку духовної культури вчителя є музика класична, сучасна. Так, класична музика сприятиме розвитку духовного світу людини, розширює її світогляд, реалізує музично-творчий потенціал, піднімає високий рівень професійної майстерності. Класична вокальна музика – це мистецтво співу, що склалося під час пізнього Відродження та

бароко й зараз панує у світському суспільстві. Виступаючи високим носієм духовності та моральності класична музика сприятиме: а) розкриттю духовного потенціалу особистості; б) визначенню морально-оновлюючих чинників впливу на духовну природу людини; в) спрямуванню до пізнання нового, невідомого; г) націленню до гармонійного сприйняття світу, чистоти думок і вчинків.

Поняття «сучасна музика» на сьогодні неоднозначне й неоднорідне, оскільки поєднує множинні й часто протилежні явища, відображаючи гостроту полярних емоційно-психологічних домінант суспільства. Сучасна світова й українська музика має стати складовою духовної культури вчителя музики спілкування, з якою вдосконалює фахову підготовку, включає її в контекст сучасного мистецтва, допомагає адаптуватись у культурному середовищі та нових реаліях суспільного життя. Усе це вказує на соціальну значущість сучасної музики в духовному становленні вчителя, що зорієнтовує завдання музичної освіти в напрямі поглиблення знань і закономірностей еволюції сучасного музичного мистецтва, виокремлення позитивних тенденцій та критеріїв оцінки музичних явищ сучасної музики [8, 57]. Усе це вказує на те, що розвиток духовності вчителя засобами вокальної музики залежить від його професійної підготовки таланту, високого інтелекту, педагогічної майстерності.

Спираючись на власний педагогічний досвід ми визначили, що активна позиція майбутнього вчителя, ступінь вияву його професійних знань у процесі педагогічної діяльності багато в чому залежить від урахування стану сформованості смислової домінанти в загальному змісті навчальних і виховних ситуацій. Залучення до активної співацької діяльності має стати головною складовою діяльності вчителя музики. Робота над музичним матеріалом є творчим процесом, яка вимагає народження власної, особистісно-значущої думки, творчого самовираження, емоційної вразливості та змістовності. Тому актом визначення рівня розвитку духовної культури вчителя музики засобами вокального мистецтва повинно стати самопізнання власної творчої індивідуальності, яку вважають ключем у науковому розумінні сутності самореалізації. Розв'язання цієї проблеми можливо завдяки герменевтиці (сфера філософії, що досліджує першоджерела) з послідовно визначеними п'ятьма етапами-підходами, до яких відносяться:

Перший рівень. Розкриття й осягнення образно-сислового змісту вокального твору.

I етап. Загальний огляд тексту (ознайомлення).

II етап. Вивчення знакової системи вокального твору як засобу вираження смислу (граматична інтерпретація).

III етап. Визначення та осягнення образно-смислового змісту тексту вокального твору (єдність граматичної та авторської інтерпретації).

Другий рівень. Історична інтерпретація.

IV етап. 1. Внутрішня історична інтерпретація: визначення жанру, змісту, стилю, ідеї тощо.

2. Зовнішня історична інтерпретація: визначення історичного стилю та епохи.

3. Вивчення історичних обставин життя композитора: історичні умови виховання, причина написання вокального твору.

Третій рівень. Утворення виконавської концепції вокального твору.

V етап. 1. Аналіз засобів музичної виразності вокального твору.

2. Визначення засобів вокальної виразності для створення художньо-образного змісту твору (прийоми викладення).

Логічна послідовність герменевтичного підходу складає підґрунття для творчого опрацювання музичного матеріалу, визначення авторської та власної інтерпретації в атмосфері «заразливості» праці, узагальнення думки про художній образ з опорою на мелодійні інтонації, ритмічні фігури, гармонію, засоби музичної виразності. Учитель, який усвідомлює складність поставленої мети, – виховання духовності підростаючого покоління засобами вокального мистецтва – не відступить перед можливими труднощами й невдачами, спрямовуватиме свої пошуки до вершин творчої свободи – духовному розвитку особистості.

Висновки. Отже, проблема формування духовної культури вчителя засобами вокального мистецтва є частиною більш загальної проблеми становлення духовності молоді й суспільства в цілому. Аналіз існуючого стану речей свідчить про полярність розмежування соціокультурних тенденцій, загострення суперечностей між стандартами навчання, існуючим станом музичної підготовки, станом музичної культури, загальнолюдських та духовних цінностей. У вирішенні цього конфлікту професійна педагогічна освіта має зробити вагомий внесок. Посилення культурної домінанти в музичній освіті сприятиме розвитку духовності та духовної культури, підвищенню морального рівня суспільства, спрямовує на формування світоглядної позиції особистості, розвиває високі почуття, естетичні смаки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арчажникова Л. Г. Профессия учитель музыки: кн. для учителя / Л. Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 205 с.
2. Барковская С. П. Русская православная музыка как компонент профессиональной подготовки педагогов-музыкантов в средних специальных учебных заведениях: дис. канд. пед. наук / С. П. Барковская. – М., 1999. – 160 с.
3. Богатов В. В. Формирование духовно-нравственных ценностей будущего учителя музыки : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / В. В. Богатов. – М., 1995. – С. 13–15.
4. Искусство в мире духовной культуры. – Киев : Наукова думка, 1988. – 280 с.
5. Кошмина И. В. Духовная музыка в самообразовании учителя / И. В. Кошмина // Проблемы художественно-эстетической подготовки современного учителя. – Иркутск, 1997. – 420 с.
6. Лазарева Т. В. Красота спасет мир : Программа: Музыка и пение (1–8 кл.) / Т. В. Лазарева. – М. : Соба, 1998. – 95 с.
7. Лосев А. Ф. Основной вопрос философии: Философия, мифология, культура / А. Ф. Лосев. – М. : Политиздат, 1991. – 653 с.
8. Лотман Ю. М. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб., 2000. – 400 с.
9. Маценко Ж. М. Духовність: феномен психології та об'єкт виховання. – К., Освіта України. 2010. – 100 с.
10. Современный словарь-справочник по искусству / Науч. ред. и сост. А. А. Мелик-Пашаев. – М. : 2000. – 816 с.

РЕЗЮМЕ

Бирюкова Л. А. Вокальное искусство как средство развития духовной культуры учителя музыки.

Универсальным средством, которое имеет неисчерпаемые возможности в образовательном процессе становления будущего учителя музыки является вокальное искусство – исполнение музыки с помощью певческого голоса. В отличие от инструментальной музыки пение может быть сольным, ансамблевым (дуэт, трио, квартет, квинтет). По психофизиологичной и исполнительской природе пение делится на народное, академическое и эстрадное, объединяющее все виды художественного творчества и указывающее на уровень

профессионального мастерства. Дать однозначное определение понятию «вокальное искусство» довольно трудно, поскольку по своей природе оно синтетическое и состоит из неразрывного единства музыки, пения и слова (оперный жанр, оперетта, актерское мастерство). Вокальное искусство в широком смысле это формирование духовных потребностей человека, его нравственных представлений, интеллекта, развитие идейно-эмоционального восприятия и эстетической оценки жизненных явлений. В узком смысле вокальное искусство выступает как развитие способности к восприятию музыки в различных формах музыкальной деятельности, развитию музыкальности человека, его эмоциональной отзывчивости к музыке. Это позволяет определить специфические особенности вокального искусства: а) вокальный язык, имеет свои закономерности существования и развития; б) индивидуально-личностные ощущения исполнителя; в) вокально-художественное воображение; г) качественное определение формы вокального произведения во всех ее проявлениях. В таком понимании вокальное искусство способствует влиянию на формирование духовной культуры человека.

Исследование проблемы развития духовной культуры учителя средствами вокального искусства позволяет выделить ее наиболее значимые функции к которым относятся: а) познавательно-образовательная, отражающая окружающую среду, основные идеи эпохи, характер; б) развивающая, предусматривающая культурное саморазвитие студентов с помощью творческого воздействия искусства; в) культурно-социальная, что побуждает к всегдашней инкультурации, то есть освоению различных культур, самореализации и самоопределению; г) психологическая, требующая психологической устойчивости, умения ориентироваться в социокультурном пространстве, сохранять равновесие. С этих позиций проблема развития духовной культуры учителя музыки средствами вокального искусства выступает целенаправленной педагогической регуляцией, содержащий социальный, методологический, познавательный, воспитательный и творческий аспекты педагогической работы.

Ключевые слова: *вокальное искусство, духовность, духовная культура, духовное развитие личности, герменевтика, учитель музыки.*

SUMMARY

Biryukova L. The vocal art as a means of development of the spiritual culture of the teacher of music.

Unyversalnum funds, kotoroe ymeet neyscherpaemue abilities in obrazovatelnom protsesse formation of the future teacher of music art of javljaetsja vokalnoe – follow up instruments with pomoshchju pevcheskoho voice. In otlychye from ynstrumentalnoy instruments singing can but solo, ansamblevum (duet, trio, quartet, kvyntet). For psyhofyzyolohychnoy and nature yspolnytelskoy Singing delytsya on narodnoe, akademycheskoe and estradnoe, ob'edynyayuschee all types of creativity and artistic ukazuvayuschee to mastery level profesional. Dat odnoznachnoe determination of concept "vokalnoe art" dovolno difficult. For psi nature ono syntetycheskoe and sostoyt iz nerazrurnoho unity neskolku spetsyfycheskyh elements: music, singing, speech (opernuy genre, operetta, akterskoe mastery). Singing javljaetsja moschnym funds emotional Impact on listeners. word singing, his yntonatsyya, smuslovooy and emotsyonalnuy podtekst also ymeyut large effect on listeners. Art of vokalnoe can be ponymat in a wide or more uzkom sense. This is in wide meaning formation duhovnuh potrebnostey man, his npravstvennyh presented, intelligence, development ideological and emotional perception and aesthetic otsenki zhyznennuh phenomena. More meaning in uzkom vokalnoe Art of vystupaet as development abilities for perception Instruments in difepent forms muzukalnoy activities, razvyvaet muzykalnye human abilities, emotsyonalnuyu otzyvchyvost for music. This is pozvoljaet attempt spetsyfycheskye features vocal of art: a) vokalnyy language, ymeet svooy zakonomernosty existence and development; b) individual-lychnostnue oschuschenyya artists; c) hudozhestvennoe vocal and imagination; d) determination kachestvennoe forms of vocal works vo vseh ee manifestations. In tacoma art of understanding vokalnoe sposobstvovat vlyyat theological formation in human culture.

Key words: *vokalnoe art, spiritual Culture, spiritual development of personality, hermeneutics, teacher of music.*